ڕاپۆرتی شاندی پەرلەمانی کوردستان پاش سەردانی شاری کۆبانێ

لەسەر ڕاسپاردنی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان لە (2014/10/6) دا شاندێکی پەرلەمان کەپێکهاتبوو لە (10) پەرلەمانتار لەسەرجەم فراکسیۆن و پێکهاتە ئاینی و نەتەوەییەکان لە (2014/10/7) دا بەمەبەستی سەردانی کانتۆنی کۆبانێ لەڕۆژئاوای کوردستان بەرەو وڵاتی تورکیا بەڕێکەوت.

شاندەکە پێکهاتبوو لەبەڕێزان (ئەبوبەکر هەڵەدنی لەفراسیۆنی یەکگرتووی ئیسلامی و سەرۆکی شاندەکە، ئامینە زیکری لەفراکسیۆنی پارتی دیموکرات، مەحمود حاجی عومەر لەفراکسیۆنی گۆڕان، سەعید مەسیفی لەفراکسیۆنی یەکێتی نیشتمانی، عەبدولڕەحمان فارس (ئەبوکاروان) لەفراکسیۆنی حزبی شیوعی، عومەر مستەفا (شوان قەڵادزێی) لەفراکسیۆنی بزوتنەوەی ئیسلامی، یروانت نیسان لەفراکسیۆنی کلدو سریان و ئاشورو ئەرمەن، باپیر کامەلا لەفراکسیۆنی ئاراستەی سێیەم، ئایدن مەعروف لەفراکسیۆنی تورکمان، سۆران عومەر لەفراکسیۆنی کۆمەڵی ئیسلامی).

ڕۆژی یەکەم (2014/10/7) شاندەکەی پەرلەمانی کوردستان لەشاری ماردین لەلایەن (ئەحمەد تورك) سەرۆکی شارەوانی ماردین و خاتوو (موڵکیە بیرتانا) ئەندامی پەرلەمانی باکوری کوردستان پێشوازی کراو باس لەبارودۆخی باکوری کوردستان و دۆخی کۆبانێ کرا، ناوبراو ڕاشکاوانە پێی وتین جگە لەدەروازەی سەر سنوری تورکیا بەرەو کۆبانی هیچ ڕێگایەکی تر نییە بۆ گەیاندنی کۆمەك بەکۆبانێ.

پاش ئیوەڕۆ شاندەکەی پەرلەمانی کوردستان لەماردینەوە بەهاوڕێیەتی خاتوو (موڵکیە بیرتانا) بەرەو کۆبانی بەڕێکەوت، بەڵام لەشاری (قزڵتەپە) بەهۆی خۆپیشاندان و ناڕەزایەتی ئەو شارۆچکە بەرامبەر سیاسەتی حکومەتی تورکیا لەبەرامبەر کۆبانی، کاتژمێرو نیوێك ئاستەنگی بۆ دروست کردین، شاندەکە گەشتە قەزای سوروچ (پرسوس)و لەلایەن پەرلەمانتاران (ئیبراهیم بینیسی و ئارۆڵ دۆرا و ئیبراهیم ئایهان و ئەسعەد جانان) و (حلمی ئایدغدو سەلون مرزاق لو ئەندامانی دیوانی بەدەپە) پێشوازیکران و لەکۆبونەوەیەك دا لەبارەگای (بەدەپە) لەگەڵ پەرلەمانتاران، سەرەتا سڵاوی سەرۆکایەتی پەرلەمان و سەرجەم پەرلەمانتاران و گەلی کورد لەباشوری کوردستان گەێنرایە ئامادەبووان و ئامانجی سەردانی شاندەکە خرایە ڕوو، داواکاری پەرلەمانتارانی باکور بۆ بەدەمەوەچونی کۆبانی گفتوگۆی لەبارەوەکرا.

پاش ئەنجامدانی کۆنگرەیەکی ڕۆژنامەنوسی هەردوولا بیروڕای خۆیان گەیاندە میدیاکان و پەرلەمانتارانی باکور سەردانەکەیان بەرزنرخاند سەرەڕای درەنگ وەختی سەردانەکە.

هەمان کات شاندەکەی پەرلەمانی کوردستان لەبارەگای بەدەپە لەگەڵ سەرجەم ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردی سوریا (ئەنەکەسە) کۆبویەوە کەپێکهاتبوون لەم (11) لایەنە :

(پارتی دیموکراتی کوردستان لە سوریا، پارتی دیموکراتی پێشکەوتووی کورد لە سوریا، پارتی یەکێتی کورد لەسوریا، بزوتنەوەی چاکسازی کورد لە سوریا، پارتی وفاقی کورد لە سوریا، پارتی نیشتمانی کوردی سوریا، پارتی دیموکراتی کورد لەسوریا (البارتی) ، پارتی یەکسانی کورد لەسوریا، پارتی ئازادی کورد لەسوریا، پارتی ئازادی کورد، بزوتنەوەی لاوانی کورد).

ئەنەکەسە، بەئاشکرا باسیان لەناکۆکییەکانیان کرد لەگەڵ پەیەدەو دەیانگوت پەیەدە ڕێگە بەبونی ئەوان نادات، هەرچەندە ئەنەکەسە کە 11 لایەن لەخۆ دەگرێت هیچ شەڕوانێکیان نیە لەکۆبانی بۆ بەرگریکردن لەو شارە، سەرەڕای ئەوەی بانگەوازییان بۆ سەرجەم ئەندام و لایەنگرانیان کردووە تاکو چەك هەڵگرن بۆ بەرگری لەکۆبانی و سەدان گەنج و خەڵکی سەربەخۆیان هەیە، شاندی پەرلەمانی کوردستان داوایکرد لەم کاتەدا هەموو لایەنەکانی ڕۆژئاوا ناکۆکییەکان ولانێن و یەك دەنگ و یەك دەست ڕۆژئاوا بەگشتی و کۆبانێ بەتایبەتی لەمەترسی و پەلامارەکانی داعش بپارێزن هاوشێوەی باشوری کوردستان.

ڕۆژی دووم (2014/10/8) شاندەکەی پەرلەمانی کوردستان لەگەڵ بەڕێزان (خاتوو عائیشە فەندی سەرۆکی ئەنجومەنی گەل لەکانتۆنی کۆبانی و فایزە عەبدی ئەندامی ئەنجومەنی کانتۆنی کۆبانێ و ئەبوبەکر حلفی بەرپرسی پەیوەندییەکانی پەیەدەو حسامەدین زیندەرلیۆگلو ئەندامی پەرلەمان لەباکوری کوردستان و سەلا ئالاك ئەندامی پەرلەمان و هاوسەرۆکی کەجەدە) کۆبویەوە.

لەو کۆبونەوەدا سەرۆکی ئەنجومەنی گەل لەکانتۆنی کۆبانی نیگەرانی لەهەڵوێستی هەرێمی کوردستان دەربڕی بەڵام سەردانی شاندەکەی پەرلەمانی بەگرنگ وەسف کردو سەلا ئرماکوتی: ئەگەر هاتنی شاندی پەرلەمانتارانی باشوری کوردستان تەنها بۆ نیشاندانی یەکڕیزی گەلی کوردستان بێت زۆر جێی بایەخەو پەیامێکی گەورەی تێدایە بۆ پرسی نەتەوەییمان.

شاندەکە لەدۆخی کۆبانی و شەڕوانانی پرسی، زانیاری وردیان خستە بەردەست شاندەکە لەپێویستی هەنوکەیی شەڕوانان بۆ بەرەنگاربونەوەی ئەو هێرشە دڕندانەیەی کەلە (2014/9/15)ەوە داعش کردویەتییە سەر کۆبانێ، ئاماژەشیان بەوەکرد داعش چەکی قورس و پێشکەوتوی لەدەستدایە و شەڕوانانیش چەکی سوك و کۆنیان پێیە بۆ بەرەنگاربونەوەی پەلامارەکانی داعش.

پاشان شاندەکە بەهاوڕێیەتی پەرلەمانتارانی باکور، سەردانی ئاوارەکانی کۆبانێی کرد لەشارۆچکەی (سوروج) کە ژمارەیان نزیك بە (180) هەزار کەسە، لە (7) کەمپی گەورەدان کە هەر کەمپێك (2500) کەس دەگرێ لەگەڵ (36) کەمپی بچوك کەهەریەکەیان (200- 300) کەسی تێدایەو ئەو ئاوارانە لەدۆخێکی خراپی مرۆییدان و پێویستیان بەهاوکاری خێرایە لەڕوی تەندروستی و کەلوپەل و پێداویستی زستانە، بەوتەی پەرلەمانتارانی باکور تەنها شارەوانیەکان هاوکاری پێشکەش بەئاوارەکان کردووەو بەشی زۆری ئاوارەکان لەنێو گوندو ماڵ و بارەگاو شارۆچکەکانی تردا جێگەیانکراوەتەوە.

هاوکات شاندەکەی پەرلەمان سەردانی کۆگای کۆمەکی ئاوارەکانی کرد لە سوروج و لەکۆبونەوەیەکدا پاش تاوتوێکردنی داواکاری هەنوکەیی ئاوارەکان دەربارەی چۆنێتی پێشکەشکردنی ئەو کۆمەکەی کەپەرلەمانی کوردستان دابینی کردووە بۆ ئاوارەکانی کۆبانی، بۆیە بڕیارماندا شاندەکە بکەین بەدوو گروپ، بەڕێز یروانت نیسان چووە شاری (غازی عەنتاب) بۆ دابیکردنی (260) خێوەتی زستانەو (1400) بەتانی تاکو کەمپێکی پێ دروست بکەین بەناوی پەرلەمانی کوردستان و لەچەند ڕۆژی ئایندەدا پێداویستیەکانی کەمپەکە ئامادە دەبن.

پاش نیوەڕۆی (2014/10/8) شاندەکە لە (پرسوس)ەوە بەڕێکەوت بەرەو سەر سنوری کۆبانی، بازگەی یەکەمی بڕی، بەڵام بازگەی دووەم کەبەهێزی سەربازی تورکیا ڕێگریکرا، بەهیچ شێوەیەك ڕێگەیان نەدا شاندەکە بچێتە کۆبانی بەهۆی هەبونی شەڕی قورس و کۆڵانەو کۆڵان لەکۆبانی، پاش ماوەیەك مانەوە لەسەر سنوری کۆبانی، سەردانی گوندێکی نزیك کۆبانیمان کرد لەسەر سنورو لەلایەن جەماوەرێکی زۆری ڕۆژئاواو باکور پێشوازیکراین و لەکۆنگرەیەکی ڕۆژنامەوانیدا بەئامادەبوونی سەلا ئرماك هاوسەرۆکی کەجەدەو فایزە عەبدی ئەندامی ئەنجومەنی کانتۆنی کۆبانی حارێکی تر سڵاوو پەیامی گەلی کوردستان لەباشورو سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان گەێنرایە ئامادەبووان.

ڕۆژی سێیەم (2014/10/9) شاندەکە سوربوو لەسەر ئەوەی بگاتە کۆبانی، پاش مانەوە بۆ چەند کاتژمێرێك لەسەر سنور وەك دەربڕینی ناڕەزایەتی، بەرپرسانی ئەمنی و پارێزگاری شاری (ئورفە) ڕەزامەندییان نیشاندا لەسەر ئەوەی تەنها پەرلەمانتاران بچنە کۆبانێ.

لەگەڵ شاندەکەی پەرلەمانی کوردستان بۆ ناو کۆبانی هەردوو پەرلەمانتاری باکور (ئەسعەد جانان و مولکیە بیرتانا) هاوڕێیەتی شاندەکەبوون، کاتێك گەشتینە دەرگای نێوان کۆبانێ و تورکیا کەدەکاتە باکوری ڕۆژئاوای کۆبانی لەسەر سنور، لەوکاتەدا شەڕ لەنێوان شەڕوانان و داعش لەناو کۆڵانەکان بەردەوامی هەبوو، بۆردومانی فڕۆکە لەسەر ئەو ناوچەیە هەبوو، لەوێ چەند هاوڵاتییەکی مەدەنیمان بینی، لەگەڵ ئەوەی ڕۆژانە بەتەلەفون لەگەڵ خاتوو (ئاسیا عەبدوڵڵا) هاوسەرۆکی پەیەدە لەپەیوەندی بەردەوامدا بوین، پەرلەمانتارانی باکوریش وتیان ئەگەر شەڕوانان لەجێگاکانی خۆیان دەربچن بۆڵای ئێمە مەترسی لەسەر ژیانیان دروست دەبێت، لەکاتێکدا ئەوان لەنێو ماڵ و کۆڵانەکانی کۆبانێ لەشەڕو بەرگرییەکی سەختدان، بۆیە دوای ڕاوێژ شاندەکە بڕیاریدا لەو دۆخەدا لەگەڵ شەڕوانان کۆنەبێتەوە، دوای پاش کاتژمێرێك شاندەکە گەڕایەوە سەر سنورو هەر لەوێ لەکۆنگرەیەکی ڕۆژنامەوانیدا ئەم بەیاننامەمان بڵاوکردەوە کەئەمە دەقەکەیەتی :

لە ئەنجامی بەدواداچونمان لە دوو ڕۆژی رابردوودا بۆ ڕەوشی کۆبانی و زنجیرەیەك دیدار و سەردانی مەیدانی لەگەڵ پەرلەمانتارانی باکوری کوردستان و سەرۆکی شارەوانی ماردین و ئەنجومەنی کۆبانی و نوێنەرانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردی سوریا و سەرکردە مەیدانیەکانی پەیەدە و شەرڤانانی یەپەگە و یەپەژە وکەجەدە, وە ئەمرۆ بەهاوکاری پەرلەمانتارانی باکوور و پارێزگاری ئورفە چووینە ناو کۆبانی لە ڕێرەوی سەرووی خۆر ئاوای کۆبانی کە لەو کاتەدا بۆردوومانی خەستی فرۆکەی هاوپەیمانان بۆ سەر چەکدارانی داعش هەبوو، لە هەمانکاتدا رووبەرو دەستەو یەخەی توند لە کۆڵانەکانی کۆبانی لە ئارادابوو، لەبەر ئەوە وەفدی پەرلەمان بریاریدا بارگرژی و ناجێگیری باروودۆخەکە بارگرانی بۆ شەرڤانان دروست نەکەین کە سەرقاڵی بەرگری بوون.
لە ئەنجامی سەردانە مەیدانیەکەماندا بۆمان دەرکەوت ئەگەر هاوکاری بەپەلەی نێودەوڵەتی نەگاتە کۆبانی ڕەوشی کۆبانی ڕۆژ لە دوای ڕۆژ بەرەو خراپی دەروات، بۆیە داواکارین:

1- هاوپەیمانانی نێودەوڵەتی دژی داعش، هاوکاری گەلی ڕۆژئاوا و پێشمەرگە لە باشووری کوردستان لە رووی چەك و کەرەستەی سەربازی و لۆجیستی بکەن کە بەنوێنەرایەتی دوونیا شەری دژ بە تیرۆرستانی داعش دەکەن.

2 - نەتەوەیەگرتوەکان و ڕێکخراوە نێودەڵەتیەکان هاوکار و یارمەتیە مرۆییەکان بگەیەننە ئاوارەکانی خۆرئاوای کوردستان بەتایبەت کە وەرزی زستان بەرێوەیە .

3 - داوا لە دەوڵەتی تورکیا دەکەین کەبە هەماهەنگی و هاوکاری لەگەڵ دەوڵەتانی هاوپەیمان رۆڵی خۆیان کاراتر بکەن بۆ گەیاندنی هاوکاری بۆ خۆرئاوای کوردستان .

4 - هەرێمی کوردستان هەوڵەکانی خۆی زیاتر بکات لەرێگای پەیوەندیە دیبلۆماسەکانی لەگەڵ دۆستانی گەلەکەمان و هاوپەیمانان بۆ رێگەگرتن لەهەر جۆرە کارەساتێکی مرۆیی لە خۆرئاوای کوردستان رووبدات.

لە کۆتایدا خۆڕاگری گەلی خۆرئاوای کوردستان و شەرڤانانی قارەمان لە بەرگری کردن لە خاکی کوردستان بەرز دەنرخێنین, هەروەها سوپاسی هەموو ئەو دەوڵەت و هێزو ڕێکخراو پەرلەمانتار و شارەوانیەکانی باکووری کوردستان دەکەین کەلەم دۆخە نا هەموارەدا باردەستی گەلەکەمان بوون لە کۆبانی.

سڵاو لە شەهیدانی کۆبانی و تەواوی شەهیدانی رێگای پاراستنی خاك و خەڵکی کوردستان

سەرکەوتن هەر بۆ گەلی خۆراگری کۆبانی و گەلی کوردستانە .

شاندی پەرلەمانی کوردستان

سنوری کۆبانی

9-10-1014

پاشان شاندەکەی پەرلەمانی کوردستان سەردانی (عزەدین کوچوك) پارێزگاری شاری ئورفەی کردو باس لەڕەوشی ئاوارەکان و دۆخی سنوری کۆبانێ کرا، دەربارەی خراپی گوزەرانی ئاوارەکان و پێداویستیەکانیان پارێزگاری ئورفە باسی لەوەکرد کەسەرقاڵی دروستکردنی کەمپێکن کە (25000) خێزان لەخۆ دەگرێت، دەربارەی بەدەمەوە هاتنی نەتەوەیەکگرتووەکانیش ئاماژەی بەوەکرد کە بۆ (1800000) ملیۆنێك و هەشت سەد هەزار ئاوارەی سوریا، (200) دووسەد ملیۆن دۆلاریان لە (UN) وەرگرتووەو لەو برە پارە پێداویستی ئاوارەکان دابین دەکەن، ئاوارەکان عەرەب و تورکمان و 46 هەزار ئاوارەی شنگال بونی هەیە.

ناوبراو وتیشی: لە سوروچ نەخۆشخانەیەکی تایبەتیان دابینکردووە بۆ ئاوارەکان و 415 برینداریشیان لێ چارەسەرکردووە، دەربارەی هاوکاریکردنی کۆبانێ، پارێزگاری ئورفە وتی: ئێمە چەك نادەین بە شەڕوانانی پەیەدە دواتر بکەوێتە دەست پەکەکەو شەڕی تورکیای پێ بکەن، خەڵکی کۆبانی ئاماژەیان بەوەکرد کەخەڵکێکی زۆریان لەگوندی عەلی گۆڕ دەستگیرکراوە کاتێك گەشتونەتە باکوری کوردستان و ئاوارە بوون، پارێزگاری ئورفە ئاشکرایکرد ئەوان (220) کەسیان دەستگیرکردووە بەبیانی هەبوونی ناویان لای تورکیا، وتیشی ئێستا گیراوەکان لەکەمپێکدان پەنجەمۆریان وەردەگیرێ و پاش لێکۆڵینەوە ئازاد دەکرێن، پاش ئەو سەردانە شاندەکەی پەرلەمانی کوردستان لە (2014/10/10) گەڕایەوە هەرێمی کوردستان، هەر لەو کاتەدا لەخاڵی سنوری ئیبراهیم خەلیلەوە بەبڕیاری سەرۆکی هەرێم ئاوارەی کۆبانی داخڵی باشوری کوردستان بوون.

جێی باسە مـانگی سـوری تـورکی بەردەوامـە لـەهاوکاریکردنی ئاوارەکـان و ڕێکخـراوی خێرخـوازی بـارزانیش (12) لـۆری کـە (126) تـەن خـۆراکیی بـۆ نـاو کۆبـانی نـاردووە، نوسـینگەی بـەڕێز نێچـیرڤان بـارزانی سـەرۆکی حکومـەت تیمێکـی پزیشـکی لەکوردانی ڕۆژئاوا پێکهێناوەو بەردەوام پێداویستیە تەندروستیەکانیان بۆ ڕەوانەدەکرێت و بـڕی (250) هـەزار دۆلاریـش بـۆ ئاوارەکان ڕەوانەکراوە.

ئەوەی کە پێویستە ئە نجام بدرێت بۆ بەدەمەوەچونی کۆبانی :

1- پەرلەمانی کوردستان لەگەڵ سەرجەم کونسوڵخانەو وڵاتان توانای دبلۆماسی خۆی بەکاربهێنێت بـۆ دروسـت کردنـی ڕای گشتی تایبەت بەهاوکاری کردنی سەربازی و مرۆیی بۆ کۆبانی.
2- پێویستە حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان بەفـەرمی مامەڵـە لەگـەڵ کانتۆنـەکانی ڕۆژئـاوای کوردسـتان بکـات لەسـەر بنەمای ڕێکەوتننامەی هەولێر.
3- پەرلـەمانی کوردسـتان و فەرمانگـەی پەیوەندییـەکانی دەرەوەی حکومـەتی هـەرێم و سـەرجەم نوێنەرایەتییـەکانی حکومەتی هەرێم لەوڵاتان هەوڵەکانیان لەڕێگـەی ڕەوەنـدی کوردسـتانی وپەرلـەمانتارانی کـورد لەئـەوروپا چـڕتر بکەنەوە بۆ دروست کردنی فشار لەسەر وڵاتان بۆ بەدەمەوەهاتنی خێرای کۆبانی.
4- هەرێمی کوردستان هەموو هـەوڵێکی دبلۆماسـی بـەکاربهێنێت تـاکو دەوڵـەتی تورکیـا ڕێگـە بـدات هێـزی پێشمەرگە بەرەو کۆبانی بچێت.
5- پێوستە حکومەتی هەرێمی کوردستان هاوکاری مرۆیی پێشکەش بەئاوارەکانی کۆبانی بکات.
6- پێویستە سەرجەم پارت و لایەنە سیاسیە کوردستانیەکان یـەکڕیزی و هاوهەڵوێسـتی نێوانیـان بپـارێزن و دەرچـون لەسـتراتیجی نەتـەوەیی و کـۆدەنگی نیشـتمانی هێڵـی سـوربێت، چـونکە یـەکڕیزیمان زمـانی سـەرکەوتن و بەدەمەوەهاتنی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتییە.
7- نارەزایەتییـەکان بـۆ پشـتگیری و بەدەمـەوە هـاتنی خـەڵك و شـەڕوانانی کۆبـانی نابێـت شـێوای ئاشـتیانەو دوردستانیانەی خۆی لەدەست بدات و پێویستە دوربێت لەتوندوتیژی و بانگەشەی حزبی.
8- هاوپەیمانانی نێودەوڵەتی دژی داعش، هاوکاری گەلی ڕۆژئاوا و پێشمەرگە لە باشووری کوردسـتان لـە رووی چـەك و كەرەستەی سەربازی و لۆجیستی بکەن کە بەنوێنەرایەتی دوونیا شەری دژ بە تیرۆرستانی داعش دەکەن.
9- نەتەوەیـەگرتوەکان و ڕێکخـراوە نێودەڵەتیـەکان هاوکـار و یارمەتیـە مرۆییـەکان بگەیەننـە ئاوارەکـانی خۆرئـاوای کوردستان بەتایبەت کە وەرزی زستان بەرێوەیە .
10- داوا لە دەوڵەتی تورکیا دەکەین کەبە هەماهەنگی و هاوکاری لەگەڵ دەوڵەتانی هاوپەیمان ڕۆڵی خۆیان کاراتر بکەن بۆ گەیاندنی هاوکاری بۆ ڕۆژئاوای کوردستان .

واژووی ئەندامانی شاندەکە

ئەبوبکر عبداللە هەورامی
2014/10/12

سۆران عومەر
2014/10/12

[illegible]
2014/10/12

سعید [illegible]
2014/10/12

ڕەوانت [illegible]
2014/10/12

[illegible] الدین معروف
2014/10/12

2014/10/12
عمر [illegible]
د. شوان [illegible]

بە پێی کام ئەم ڕاسپاردانە
لە دەرەوەی وڵاتە.

عبدالرحمن ئارسا ([illegible])

ئیمزام کرد بە تحفظەوە
تحفظ لە سەر
١- باشتر پێشنیار کردنی سەرۆکی حکومەت و جێگرەکەی بۆ وەزیری [illegible]
٢- دەبێ بە زیادەوە کار [illegible]
بە کوردیانێ نەک [illegible]

محمود حاجی عمر